

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2007

GRÉIGIS ÁRSA — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

AM: 3 Uair

A.

(Tá baile á ionsaí ag na Gréagaigh, faoi threoir Xeineafón. Agus tóir acu ar chreach, ritheann na saighdiúirí atá armáilte go héadrom isteach ach cuireann an namhaid an ruaig orthu. Brínn Xeineafón an namhaid ar ais isteach ina ndaingean trí úsáid a bhaint as an dúil sa chreach a bhí ar an aralt Tolmides agus ar a shaighdiúirí.)

καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ ἐσδραμόντες ἤρπαζον ὃ τι ἕκαστος ἐδύνατο· ὁ δὲ Ξενοφῶν, στὰς κατὰ τὰς πύλας, ὀπόσους τῶν ὀπλιτῶν ἐδύνατο κατεκώλυε ἔξω. κραυγὴ δὲ ἐγένετο ἔνδον καὶ οἱ πελτασταὶ ἔφευγον, οἱ μὲν ἔχοντες ἃ ἔλαβον, τάχα δέ τις καὶ τετρωμένος· καὶ πολὺς ἦν ὠθισμὸς ἀμφὶ τὰ θύρετρα. καὶ ἐρωτώμενοι οἱ ἐκπίπτοντες ἔλεγον ὅτι ἄκρα τέ ἐστιν ἔνδον καὶ οἱ πολέμιοι πολλοί, οἱ παίουσιν τοὺς ἔνδον ἀνθρώπους. ἐνταῦθα δ' ὁ Ξενοφῶν ἐκέλευσε Τολμίδην τὸν κήρυκα ἀνειπεῖν τὸν βουλόμενόν τι λαμβάνειν ἰέναι εἴσω. καὶ ἵενται πολλοὶ εἴσω, καὶ νικῶσι τοὺς ἐκπίπτοντας οἱ εἰσωθούμενοι καὶ κατακλείουσι τοὺς πολεμίους πάλιν εἰς τὴν ἄκραν.

XEINEAFÓN (70)

ὁ πελταστής: saighdiúir armáilte go héadrom. ἄρπάζω: gabhaim.
κατακώλυω: coinním siar. ἢ κραυγή: béiceach. οἱ μὲν...: roinnt...
τετρωμένος: gonta. ὠθισμός: brú. τὰ θύρετρα: geataí. ἢ ἄκρα: dún, daingean.
παίω: buailim. ἀνειπεῖν: a fhógairt. ἵεμαι: réabaim. εἰσωθέομαι: brúim isteach.
κατακλείω: dúnam isteach.

B.

(Tar éis gabháil Mytilene, tugtar Salaithos agus ceannairí eile go dtí an Aithin. Maraíonn na hAithnigh Salaithos agus socraíonn siad ar phionós géar a chur ar mhuintir uile Mytilene. Athraíonn siad a n-intinn lá arna mhárach.)

ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν, καίπερ παρεχόμενον τὰ τ' ἄλλα καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν ἀπάξιν Πελοποννησίους· περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο, καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους ὅσοι ἠβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναικας ἀνδραποδίσαι. καὶ τῇ ὑστεραία μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς· ὡς δ' ἦσθοντο τοῦτο, τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις παρεσκεύασαν τοῦς ἐν τέλει ὥστε αὐθις γνώμας προθεῖναι· καὶ ἔπεισαν ῥᾶον. καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, τριήρη ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως μὴ εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν.

ΤΥΙCΙDIDÉAS (70)

παρέχομαι: tairgim, geallaim. γνώμας ποιέομαι: déanaim machnamh. ὑπὸ ὀργῆς: as fearg.
ἠβάω: táim i mbláth mo mhaitheasa. ἀνδραποδίζω: déanaim sclábhaí de. ἢ μετάνοια: aithrí.
παρασκευάζω: imrím tionchar ar. οἱ ἐν τέλει: iad siúd atá i gceannas.
γνώμας προθεῖναι: díospóireacht a mholadh. καθίσταμαι: tionólaim.
κατὰ σπουδὴν: faoi dheifir.

C.

(Cuardaíonn aralt rialtóir na tíre le rá leis go bhfuil Eteokles maraithe ag Polyneikes. Ceartaíonn Téiseas é á rá nach bhfuil aon rialtóir ann toisc gur daonlathas atá sa stát.)

KHPYΞ

τίς γῆς τύραννος; πρὸς τίν' ἀγγεῖλαί με χρῆ
λόγους Κρέοντος, ὃς κρατεῖ Κάδμουν χθονός,
Ἐτεοκλέους θανόντος ἀμφ' ἑπταστόμους
πύλας ἀδελφοῦ χειρὶ Πολυνεῖκους ὕπο;

ΘΗΣΕΥΣ

πρῶτον μὲν ἤρξω τοῦ λόγου ψευδῶς, ξένε,
ζητῶν τύραννον ἐνθάδ'. οὐ γὰρ ἄρχεται
ἐνὸς πρὸς ἀνδρός, ἀλλ' ἐλευθέρα πόλις.
δῆμος δ' ἀνάσσει διαδοχαῖσιν ἐν μέρει
ἐνιαυσίαισιν, οὐχὶ τῷ πλούτῳ διδοῦς
τὸ πλεῖστον, ἀλλὰ χῶ πένης ἔχων ἴσον.

EOIRIPIDÉAS (70)

κρατέω (+ Tuiseal Ginideach): rialáim. ἡ χθών: talamh. ἑπτάστομος: faoi sheacht.
ἤρξω (+ Tuiseal Ginideach): thosaigh tú. ἀνάσσω: rialáim. ἡ διαδοχή: leanúint.
ἐνιαύσιος: bliantúil. ὁ πλοῦτος: fear saibhir. χῶ = καὶ ὁ. ὁ πένης: fear bocht.

D.

(Ag tionól de mhuintir na Traí molann Antenor go dtabharfaidís Héilin ar ais do na Gréagaigh.)

Τρώων αὐτ' ἀγορῇ γένετ' Ἴλιου ἐν πόλει ἄκρη,
δεινὴ τετρηχῦα, παρὰ Πριάμοιο θύρησιν.
τοῖσιν δ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἤρχ' ἀγορεύει·
“κέκλυτέ μεν, Τρῶες καὶ Δάρδανοι ἡδ' ἐπίκουροι,
ἔφρ' εἶπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
δεῦτ' ἄγετ', Ἀργεῖην Ἑλένην καὶ κτήμαθ' ἅμ' αὐτῇ
δώομεν Ἀτρεΐδῃσιν ἄγειν· νῦν δ' ὄρκα πιστὰ
ψευσάμενοι μαχόμεσθα· τῷ οὖν νύ τι κέρδιον ἡμῖν.”

HÓIMÉAR (70)

ἡ ἀγορή: tionól. τετρηχῶς: callánach, glórach. πεπνυμένος: críonna.
ἀγορεύω: labhraím. κλύω: cloisim. ὁ ἐπίκουρος: comhghuaillí. ἔφρα: ionas go.
τὸ στήθος: ucht. τὰ κτήματα: sealúchas. τὸ ὄρκα: mionn. τὸ κέρδιον: buntáiste.

- (i) Cuir Gaeilge ar:– (60)

ἀλλὰ ἀπόντος Θεοφήμου καὶ οὐκ ἔξόν μοι ἰδεῖν, προσελθὼν τῷ Εὐέργῳ, τῷ τοῦ Θεοφήμου ἀδελφῷ, ἀπήτησα τὰ σκεύη καὶ ἐκέλευον αὐτὸν φράσαι Θεοφήμῳ. ἔστι γὰρ τὸ τῆς βουλῆς ψήφισμα κομίζεσθαι τὰ σκεύη, ὅποταν οἱ ὀφείλοντες μὴ ἀποδιδῶσι, τρόπῳ ᾧ ἂν δυνώμεθα. ἐκέλευον μὲν οὖν ἐγώ, καὶ διέλιπον ἡμέρας τινάς, ἵνα Εὐεργὸς φράσειε Θεοφήμῳ, Εὐεργὸς δὲ οὐκ ἀπεδίδον τὰ σκεύη, ἀλλὰ κακά μ' ἔλεγεν. παραλαβὼν οὖν μάρτυρας ὡς πλείστους ἠρόμην αὐτὸν πότερον κοινῇ εἶη ἢ οὐσία ἢ οὐ, ἐρομένῳ δέ μοι ἀπεκρίνατο Εὐεργὸς ὅτι κοινῇ οὐκ εἶη ἢ οὐσία καὶ χωρὶς οἰκίῃ ὁ ἀδελφός.

πυθόμενος οὖν ἄλλοθεν οὗ οἰκεῖ Θεόφημος, καὶ λαβὼν ὑπηρέτην παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἦλθον ἐπὶ τὴν τοῦ Θεοφήμου οἰκίαν ἵνα αὐτὸν ἴδοιμι.

READING GREEK

- (ii) Freagair **ceithre cheist** ar bith díobh seo a leanas. (Gabhann deich marc le gach ceist díobh):– (40)

- (a) Cén post a raibh Aristarkhos ceaptha dó agus cérbh iad a chuid dualgas?
- (b) Cé hé Theophemos? Mínigh cén fáth a bhfuil Aristarkhos á chuardach.
- (c) Déan cur síos ar cad a tharlaíonn nuair a théann Aristarkhos go dtí teach Theophemos.
- (d) Tabhair an **Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach de dhá cheann** ar bith de na briathra seo a bhfuil líne fúthu thuas:

ἰδεῖν, προσελθὼν, ἐκέλευον, διέλιπον.

- (e) Cad iad na bronntanais a thug Proiméitéas don chine daonna sna sleachta as Platón atá léite agat?
- (f) Tabhair cuntas gearr ar scéal Adrastós, faoi mar a insíonn Héaradatas é.

3. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna seo a leanas. Ní mór ceist **amháin** ar a laghad a roghnú as Roinn A agus ceist **amháin** as Roinn B. Is féidir an **tríú** ceist a roghnú as Roinn A **nó** as Roinn B. (Gabhann tríocha marc le gach ceist díobh):—

[90]

A.

- (i) Le linn Chogadh na Peilpinéise rinne na hAithnigh iarracht an tSicil a ghabháil. Rianaigh cúrsa an Sluaíochta chun na Sicile agus abair cén fáth a gceapann tú gur theip uirthi.
- (ii) Conas a d'éirigh le Pilib na Macadóine smacht a chur ar an nGréig go léir.
- (iii) Roghnaigh **dhá cheann** ar bith de na cathanna seo a leanas. Luaigh cé bhí ag troid iontu, rianaigh go hachomair a gcúrsa agus mínigh a dtábhacht:—

Amphipolis; Leuctra; Cynoscephalae; Issus.

- (iv) Déan cur síos gearr ar an tsochaí agus ar an rialtas a bhí sa Sparta ársa.

B.

- (i) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoi Hóiméar agus faoi nádúr na filíochta Hóiméaraí.
- (ii) Tabhair cuntas gearr ar bheatha Shófaicléis. Ainmnigh **ceann amháin** dá chuid drámaí agus déan cur síos gearr ar a bhfuil ann.
- (iii) Iarrann cara leat atá ag dul ar saoire go dtí an Aithin a mhíniú cén fáth ar fiú cuairt a thabhairt ar an bPartanón.

Scríobh amach do fhreagra.

- (iv) Scríobh nótaí gearra ar **dhá cheann** ar bith díobh seo a leanas:—

vásaí geoiméadracha; dealbh Kouros; Cairiaitidí; colún Iónach.

LEATHANACH BÁN